

דף תרגול: לשון עברית – מהמעבדה של פרופסור שורש ועד פריצה למערכת העיתון

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות חלקי דיבר, שורש ובניין
- להכיר ניבים וצירופי לשון ואת משמעותם
- לתרגל מילות קישור ובניית משפט מורכב

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – חלקי דיבר, שורש ובניין

1. א – כתב
2. ב – יפה
3. ג – התפעל
4. ג – תואר הפועל
5. ב – אבל
6. ב – כתב

חלק ב' – ניבים וצירופי לשון

1. נכון – כך מוגדר ניב בשפה
2. לא נכון – זהו ניב שמשמעותו ליצור אווירה נעימה בפגישה חדשה
3. נכון – זה תפקידן בלשון
4. לא נכון – משפט מורכב מורכב ממשפט עיקרי ומשפט משועבד
5. נכון – הוא ידוע בחידוש מילים רבות בעברית המודרנית

חלק ג' – מילות קישור ותחביר

1. אבל
2. כדי ש
3. משועבד
4. ו
5. על

חלק ד' – ניבים ומשמעותם

1. ד (להתחיל שיחה באווירה נעימה) – 1
2. ג (לנסות לעשות דבר מעבר ליכולת) – 2
3. ה (להיות כן ולהודות באמת) – 3
4. ב (לשכנע מישהו בעדינות) – 4
5. א (להפוך דבר קטן לחשוב מדי) – 5

חלק ה' – כתיבה והבנה

1. שורש הוא שלוש אותיות הבסיס; בניין הוא התבנית שבה המילה נבנית
2. למשל אבל – מחברת בין שני רעיונות מנוגדים במשפט

חלק ו' – כתיבה יצירתית

1. לבדוק שיש משפט עיקרי ומשועבד מסומנים נכון, והמשפט הגיוני

כרטיס יציאה – מה לחפש

- הבנה בסיסית של שורש ובניין
- זיהוי נכון של ניב ומשמעותו המטפורית
- השלמת המילה משועבד

טיפים להפעלה:

- אפשר לקשר כל חלק בדף לאחד מחדרי הבריחה באתר לפני המשחק בפועל
- מומלץ לעבור על חלק הניבים בעל פה ולבקש דוגמאות נוספות מהתלמידים
- לתלמידים מתקשים אפשר לדלג על הפריטים המסומנים כקשים

דף תרגול: לשון עברית – מהמעבדה של פרופסור שורש ועד פריצה למערכת העיתון

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

באתר יש משחקי בריחה על לשון עברית. בדף הזה נתרגל מילים ומשפטים כדי להיות מוכנים למשחק.

📖 מילון קטן:

שורש	שלוש אותיות שהן הבסיס של המילה, למשל כ-ת-ב
בניין	התבנית שבה בנויה המילה, למשל פעל, נפעל, הפעיל
ניב	צירוף מילים עם משמעות מיוחדת, לא מילולית
צירוף	קבוצת מילים שמופיעות יחד בדרך כלל
מילת קישור	מילה שמחברת בין חלקי משפט, כמו אבל, כי, ו
משפט מורכב	משפט שיש בו יותר ממשפט אחד
משפט עיקרי	החלק המרכזי במשפט המורכב, יכול לעמוד לבד
משפט משועבד	חלק במשפט המורכב שתלוי במשפט העיקרי

1 חלק א' – חלקי דיבר, שורש ובניין

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהן שלוש האותיות הבסיסיות במילה כתיבה?

א) כתב ב) תיבה ג) כתיבה ד) תיב

2. איזו מילה מתארת איך דבר נראה?

א) רץ ב) יפה ג) שולחן ד) מהר

3.

א) פעל ב) נפעל ג) התפעל ד) הפעיל

4.

א) שם עצם ב) פועל ג) תואר הפועל ד) מילת יחס

5. איזו מילה מחברת בין שני חלקי משפט?

א) שולחן ב) אבל ג) יפה ד) רץ

6. איזו מילה מתארת פעולה?

א) ספר ב) כתב ג) יפה ד) מהר

2 חלק ב' – ניבים וצירופי לשון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ניב הוא צירוף מילים שיש לו משמעות מיוחדת, שונה מהמשמעות המילולית	☐	☐
2	הביטוי "לשבור את הקרח" מתייחס תמיד לשבירת חתיכת קרח אמיתית	☐	☐
3	מילות קישור משמשות לחבר בין משפטים או רעיונות	☐	☐
4	משפט מורכב מכיל רק פועל אחד ואין בו יותר ממשפט אחד	☐	☐
5	אליעזר בן-יהודה נחשב לאחד ממחדשי השפה העברית	☐	☐

3 חלק ג' – מילות קישור ותחביר

השלימו את המילה החסרה.

1. אני רוצה לצאת, _____ יורד גשם בחוץ

2. הוא למד הרבה _____ יצליח במבחן

3. במשפט מורכב יש משפט עיקרי ומשפט _____

4. קניתי בשוק לחם _____ חלב

5. במשפט "חשבתי _____ זה הרבה זמן" המילה החסרה היא מילת יחס

4 חלק ד' – ניבים ומשמעותם

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. לשבור את הקרח	___	**א.** להפוך דבר קטן לחשוב מדי
2. לקפוץ מעל הפופיק	___	**ב.** לשכנע מישהו בעדינות
3. לשים יד על הלב	___	**ג.** לנסות לעשות דבר מעבר ליכולת
4. לדבר על לב	___	**ד.** להתחיל שיחה באווירה נעימה
5. לעשות מזה עניין	___	**ה.** להיות כן ולהודות באמת

5 חלק ה' – כתיבה והבנה

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין שורש לבניין

2. תנו דוגמה למילת קישור והסבירו מה תפקידה במשפט

6 חלק ו' – כתיבה יצירתית

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו משפט מורכב אחד המתאר יום לימודים, וסמנו בו את המשפט העיקרי ואת המשפט המשועבד

כרטיס יציאה

מהו שורש ומהו בניין?

תנו דוגמה לניב והסבירו את משמעותו

השלימו: משפט מורכב מכיל משפט עיקרי ומשפט ___

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀